

Закінчуючи цю роботу хочу підвести невеликі підсумки, якщо ми втратимо любов друг до друга, то ми отримуємо байдужість, яка провокує за собою втрату людства цілком.

Список літератури:

1. Александрова, Олена Станіславівна (2020) Solitude as a Problem of Human's Mature Choice Beytulhikme. An International of Philosophy. С. 771-785. ISSN 1303-8303
2. Хрипко С. Толерантність як стрижень духовно-релігійних виявів української ментальності // ТОЛЕРАНТНІСТЬ НА КОРДОНАХ ЄВРОПИ: ВИМІР ДЛЯ УКРАЇНИ - Матеріали міжнародної науково-практичної конференції – Ужгород 2019 – с.99-103
3. Хрипко С. Овсянкіна Л. Духовно-релігійні цінності сучасної молоді: усталеності та інновації //Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія, 38(51). -2017 - С. 175-183.
4. Хрипко Світлана Анатоліївна, Овсянкіна Людмила Анатоліївна (2017) Аксиологічна парадигма релігійних пріоритетів українства: вияви, стан, тенденції Вісник Черкаського університету (2). – 2018 -С. 17-24.
5. Хрипко Світлана Анатоліївна. Духовно-релігійні вияви української ментальності : Дис... канд. філос. наук: 09.00.11 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К., 2003. — 189с.
6. Хрипко Світлана. Омельченко Ганна ФЕНОМЕН ЗРІЛОЇ САМОТНОСТІ ЯК ВТІЛЕННЯ ЖИТТЯ І ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ ХАННИ АРЕНДТ - КИЇВСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ-Матеріали наукової конференції 16-17 травня 2019 року- с.220-224.

КАЛОКАГАТІЯ ЯК ІДЕАЛ ЛЮДСЬКОЇ ОСОБИСТОСТІ: ВІД МИНУЛОГО ДО СЬОГОДЕННЯ

Макарчук К.І., ст. гр. 1521

Науковий керівник: канд. філос. наук, ст. викл. кафедри філософії та культурології
Гончарова О.О.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Україна, Миколаїв

makarchykchristina@gmail.com

***Анотація.** У даній доповіді розглядається питання філософського аналізу закономірностей гармонійного розвитку людини; порівняння ідеалу калокагатії за часів Античності через транзит епохи Відродження до сьогодення. Життя людини швидкоплинне, і вона шукає внутрішню та зовнішню гармонію як відповідь на питання свого унікального людського призначення. Розглядаються думки давньогрецьких філософів та філософів наступних історичних епох щодо ідеалу калокагатії.*

***Ключові слова:** калокагатія, тіло, душа, гармонія.*

Питання того, як гармонійно поєднати в одній людини ідеал фізичної краси, інтелектуальний розвиток та моральні чесноти, турбувало людство і окремих мислителів споконвіку. Термін «калокагатія» якраз відображує таке поєднання різноманітних людських чеснот в одній особистості і рефлексію стосовного того, як можна досягнути такої гармонії. Однак сьогодні, у вік стрімкого розвитку наукових технологій, ця проблема стає більш актуальною та посилюється в процесі індивідуалізації особистості, знецінення традиційних цінностей, душевний світ людини і її тілесна організація трансформуються, набувають нового характеру існування. Великим є і ризик різноманітних «перекосів», акцентування на окремому сегменті цінностей у розвитку сучасної людини, коли вона віддає перевагу якомусь одному напрямку свого розвитку, при цьому нехтуючи іншими. За визначенням західного філософа та соціолога Г. Маркузе, це призводить до формування «одномірної людини», а не гармонійно та всебічно розвинутої. Тому філософія як дисципліна, що схиляється до проблеми рефлексії

душі та тіла на усіх рівнях - буденному та теоретичному – знову шукає відповідь на складне питання: що таке гармонійно розвинута людина і як досягнути цього ідеалу?

Термін «калокагатія» завжди по-різному трактувався в різні періоди розвитку людства. Існують такі його базові визначення:

- калокагатія — грецький ідеал, гармонійне поєднання фізичних і моральних переваг. Це поняття походить від грецьких слів kalos — “прекрасний”, яке використовувалося для опису зовнішньої краси, та agathos — “хороший, добрий, благородний”, яке, перш за все, визначало переваги душі людини. Цей ідеал відходить до старовинних аристократичних уявлень про арете — досконалість як тілесного, так і морально-духовного стану, тобто поєднання краси, мужності, благородства, воєнної доблесті й розуму;
- калокагатія — гармонія зовнішнього й внутрішнього в індивіді, є умовою його краси. Цю дефініцію тлумачили неоднаково на різних етапах соціально-історичного розвитку античного суспільства і нині.
- калокагатія – красива і гармонійна організація життя людини.

Ідея гармонійного розвитку тілесної і духовної людини зродилася в античній філософії. Епоха античності була «царством прекрасної індивідуальності», як назвав її Микола Гоголь, і саме в ній, за його словами, була закладена ідея гармонійної людини. Філософ Ф. Х. Кессиді в книзі про Сократа підкреслює домінуючу в Античності ідею гармонійно розвиненого громадянина поліса. «Ідеалом гармонійно розвиненого громадянина була для греків людина, що поєднувала в собі духовне благородство з тілесним здоров'ям і красою, розум з енергією, розсудливість із мужністю, скромність із почуттям власної гідності» (Кессиді, 2001, с. 55). Спочатку у визначений час історії Давньої Греції основою гармонійного розвитку кожного еліна було поняття «арете» (αρετή) (фізична сила, витривалість та тілесна краса в поєднанні з високими моральними якостями). А вже згодом, неминучим наступним кроком втілення грецької гармонійної єдності краси фізичної і краси духовної стало поняття «калокагатія». Виникнення поняття калокагатії було закономірним для рабовласницького суспільства, це був вид захисту панівних уявлень про зовнішні та внутрішні достоїнства ідеальної людини суспільства (Нахов, 1966). У душі калокагатії виховували лише вільних громадян Афін, це була сукупність добродійностей, гармонія зовнішніх проявів краси зовнішньої та краси внутрішньої. Що стосується трактування самого поняття «калокагатія», то воно є культурним та історичним терміном, і не існує точних емпіричних критеріїв для його визначення.

Підкреслимо, що краса речей і самої душі пов'язувалася в філософії Стародавньої Греції з природною доцільністю, а не з духовним абсолютом, якого Античність ще не знала. Для Сократа, наприклад, прекрасним було добро. Це свідчить, що «калокагатія залишалася для греків ідеалом у досягненні природної досконалості».

Перша згадка про калокагатію, що відповідає сучасному розумінню цього поняття, пов'язане з ім'ям давньогрецького мудреця Платона, який в своїх знаменитих діалогах згадував про неї як про норму виховання, що існувала ще за часів Атлантиди. Був іще один важливий аспект поняття – так званий «агатон», що позначає доброту — бажання давати, не отримуючи нічого натомість. Висвітлено значення фізичної культури як однієї зі сфер соціальної діяльності, спрямованої на розвиток вольових якостей членів суспільства, їхнього морального й естетичного виховання, підвищення рівня загальної культури, розширення інтернаціональних зв'язків, культурної співпраці, зміцнення миру та дружби між народами.

Платон вважав, що принцип калокагатії має найпряміше відношення до професії воїнів, до поняття військової честі і моралі. Однак згодом греки дедалі більше почали трансформувати калокагатію у сферу освіти та виховання людини. Власне, відтоді й почалося по-справжньому філософське осмислення цього поняття.

Піфагорійці розуміли калокагатію як зовнішню поведінку людини, яка водночас визначає і її внутрішні якості. Геродот пов'язував калокагатію з релігійними ритуалами, мораллю жерців.

У класичній Греції калокагатія стала одночасно етичним, естетичним, соціально-політичним, філософським і педагогічним ідеалом. Калокагатія виступала метою грецької пайдеї — система виховання, що повинна була сформувати ідеального громадянина полісу, який прагнув служити виконанню колективних цілей громади. Згодом ідея калокагатії вплинула на формування ідеалу гармонійно розвинутої особистості у культурі Відродження та Нового Часу.

Після епохи Середніх віків, з її тотальним контролем церкви та релігії над життям людей, а, отже, над ідеалами, яких вони мали досягнути, з її акцентом на трансцендентному, а не земному світі, з її зневажанням ідеї краси плоті і звертанням уваги на аскетичні практики її подолання, епоха Відродження постає як трансформована Античність, а, отже, частково відроджується ідеал калокагатії. Для періоду Відродження було характерне поняття гуманізму. Італійці позичили цей термін у Цицерона. Відомими представниками гуманізму були Данте, Петрарка та ін. Наприклад, Данте в «Божественній комедії» наголошував на земних рисах персонажів. Однією із головних рис світогляду гуманістів став антиклерикаризм, тобто політичний рух, який спрямований проти головної ролі церкви в житті суспільства. Також відбулася вагома переоцінка цінностей: в епоху Відродження відбувся кардинальний поворот до реабілітації тілесного початку в людині. Головною проблемою, над якою міркували гуманісти, постало питання людини як єдності тіла та душі.

Термін «калокагатія» в секуляризованому мисленні висловлював раннє поняття красивої і шляхетної людини. Тут слід зазначити одного з головних дослідників цього поняття О.Ф.Лосєва. Його увага була зосереджена на проблемах античної культури: її етики та естетики. Він написав наукову працю «Класична калокагатія та її типи», яка потім увійшла у його восьме зібрання «Історія античної естетики». Він більш детально дає роз'яснення цього терміну і описує його так: «Це складене етично-естетичне поняття – свого роду кентавр. Так само, як уявлення про коня-людину могло існувати в часи міфологічної давнини, також і поняття «прекрасно-доброго» могло мати значення тільки для епохи, у якій етична та естетична свідомість була, по суті, синкретичною, єдиною цілісністю» (Лосєв, 1963, с. 100). Гармонія зовнішнього та внутрішнього не означає нудної одноманітності прописаних чеснот. Навпаки, різні та нібито суперечливі одна щодо одної властивості характеру чи інтереси людини тільки і створюють справжню гармонію (Лосєв, 1993, с. 8–9).

Інші дослідники цього явища говорять про те, що калокагатія давала реальний прообраз такої особистості, у якій моральна і фізична краса перебувають в нерозривній єдності, а внутрішній світ і зовнішній вигляд складають ясну і врівноважену гармонію (Балашов, 1990). Філософські уявлення про калокагатію завжди передбачають високу моральність людини, але давньогрецькі філософи відходили від пошуку джерел калокагатійності тільки у внутрішньому світі людини, або в її зовнішній гармонійності і прагнули визначити її справжню сутність. Продовжуючи традицію розуміння калокагатії, як гармонії, Ксенофонт, Сократ, Платон і Аристотель намагалися розчленувати цю ідеальну гармонію на дві нерозривні протилежності – внутрішній, духовний зміст і зовнішню, конкретно втілену форму, з'ясувати їх функції в утворенні гармонії (Фунтікова, 2010, с. 208–220). О. Ф. Лосєв справедливо вважає, що «... прекрасне для античності виступає тоді, коли фізичні стихії гармоніюють одна з одною в живому та досконалому людському тілі, коли принцип загальнотілесного життя, який греки називали «душею», цілком підпорядковує собі всі тілесні «стихії». Сформоване за таким принципом тіло і є той ідеал. Це залежить від того, як він здійснений в фізичних стихіях, виникає феномен краси» (Лосєв, 1963, с. 77). І кажучи про

«принципи загальнотілесного життя», вчений, зрозуміло, має на увазі всі ті компоненти, які характерні для ідеальної людини, а не тільки фізичну основу.

Говорячи ж про сучасність, слід зазначити, що чітке розуміння поняття калокагатії відсутнє взагалі у культурі сьогодення. Проте актуальність даної теми, яка напряму стосується гармонії, співіснування душі та тіла, не може не цікавити сучасних людей. Це питання і досі залишається відкритим.

Калокагатія стародавніх часів – і Античності, і Відродження, і її розуміння у ХІХ століття – передбачала зусилля людини для її власного розвитку. Щоб бути гармонійною, людина мала самовдосконалюватися. Цей аспект переосмислюється і набуває свого принципово нового значення у повсякденних практиках пересічних людей ХХІ століття. По-перше, основною особливістю ХХІ століття є прорив у медицині і можливість «перекроювати» людське тіло під запити клієнта. Люди все менше починають залежати від своїх об'єктивних фізичних особливостей, за допомогою скальпеля хірурга вони мають можливість за певний грошовий еквівалент створити «ідеального себе» (звісно, «ідеального» у власних суб'єктивних уявленнях). По-друге, ми маємо мережу Інтернет, де можемо знайти будь-яку інформацію стосовно питань свого саморозвитку, але ця інформація часто є неякісною і невивіреною. Отже, раніше, коли людина хотіла стати кращою версією себе, вона ставала на шлях кардинальних внутрішніх змін, дисциплінувала себе. Сьогодні і красу, і престиж, і ілюзію, ніби людина розумна, можна купити. Проте це тільки міраж. Насправді, навіть якщо людина купить все, вона внутрішньо не зазнає жодних змін. Отже, це фейкова калокагатія. Звідси витікає, що моральний аспект калокагатії в сучасності випадає. Люди за моральні вчинки не отримують гроші, і тому цей аспект калокагатії не цікавий широким масам.

Питання гармонійності особистості сьогодні є таким же актуальним, як і в минулі історичні епохи. Проте сьогодні ця ідея перетворюється на товар. Справжній саморозвиток, справжня калокагатія – це завжди ріст над собою. Ріст не буває безболісним, тому ціна за справжній гармонійний розвиток – це справжні зусилля, які докладає людина для того, щоб дійсно стати кращою версією себе. Ці зусилля вимірюються не в грошовому еквіваленті. Їхня справжня ціна – це глибокі внутрішні трансформації в людській душі.

Список літератури:

1. Кессиди Ф. Х. Сократ. Санкт-Петербург : Алетейя, 2001. 352 с.
2. Кобзева І. Гармонійні аспекти калокагатії: історико-філософський аналіз. Освітologia. 2018. № 7. С. 22 – 28.
3. Лосев А. Ф. История античной эстетики. Москва : «Высшая школа», 1963. 583 с.
4. Нахов И. М. Классическая калокагатия и кинический идеал : материалы III Всесоюзной конференции по вопросам классической филологии. Киев : Киевский ордена Ленина и ордена Октябрьской Революции государственный университет имени Т. Г. Шевченко, 1966. 83с
5. Фунтікова Н. В. Античні уявлення про калокагатію, як змістова основа сучасного розуміння сутності інтелігентності. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2010. 6 (41). С. 208–220.
6. Платон. Тимей. Сочинения : В 3 т., пер. с древнегреч. / Под общ. ред. А. Ф. Лосева и В. Ф. Асмуса. Москва : Мысль, 1971. Т. 3, ч. 1. С. 535.
7. Балашов В. А. Вопросы эстетического образования и эстетики: автореф. дис. ... док. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования». Казань, 1990. 42 с
8. Сітченко К.В. Калокагатія як символ довершеності античної людини та її тлумачення в сучасній культурі . Журнал «Культура України».2016 р. Випуск 53. С.251-260.
9. Михайловський Д.. Давньогрецька культура: словник. Калокагатія. [Електронний ресурс].—Режим доступу: <https://www.surgebook.com/id1335698519821290/book/davnogrecka-kultura-slovník/kalokagatiya>
10. Кобзаєва І. Калокагатія: гармонія категорії «душа» та «тіло». Науковий журнал «Молодий вчений». 2018 р. №5 (57). С.464-467.
11. Естетика у сучасному світі [Електронний ресурс].— Режим доступу: <http://estetica.etica.in.ua/>

Makarchuk K.I.

Kalokagatia as an ideal of human personality: from past times to present.

Abstract. This report examines the issue of philosophical analysis of the laws of harmonious human development; comparing the ideal of kalokagaty in the days of Antiquity through the transit of the Renaissance to the present times. Human life is fleeting, and the human seeks inner and outer harmony as an answer to the question of his/her unique human destiny. The thoughts of ancient Greek philosophers and philosophers of subsequent historical epochs regarding the ideal of kalokagaty are considered.

Keywords: kalokagaty, body, soul, harmony.

Макарчук К.И.

Калокагатия как идеал человеческой личности: от прошлого к настоящему

Аннотация. В данном докладе рассматривается вопрос философского анализа закономерностей гармоничного развития человека; сравнения идеала калокагатии во времена Античности через транзит эпохи Возрождения до современности. Жизнь человека быстротечна, и он ищет внутреннюю и внешнюю гармонию как ответ на вопрос своего уникального человеческого предназначения. Рассматриваются мысли древнегреческих философов и философов последующих исторических эпох касательно идеала калокагатии.

Ключевые слова: калокагатия, тело, душа, гармония.

СОЦІОГУМАНІТАРНЕ ПІЗНАННЯ У КОНТЕКСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ЦІННОСТЕЙ ТА ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ СОЦІУМУ

Панченко Ю.О., ст. гр. 5242 м

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Україна, Миколаїв

Yulia484u@gmail.com

Анотація. В тезах досліджуються основні особливості розуміння специфіки соціогуманітарних знань у контексті визначення пріоритетів та цінностей соціального життя, основними рисами яких мають бути: репрезентації та; врахування особливостей регіональної цивілізації, культурного та національного розвитку; з урахуванням загального стану та рівня розвитку переважаючих принципів, норм та наукових знань, етичних, моральних ідей та норм, принципів суспільства та свободи людини.

Ключові слова: цінності, соціо-гуманітарне пізнання, аксіологічний нейтралітет, аксіологія науки, соціальні пріоритети, світоглядний менталітет.

Вступна частина. Важливим завданням соціогуманітарного знання стає побудова особистості, створення індивідуальної свідомості. Через розуміння соціогуманітарного знання як особистісного, акцентування його важливості у побудові особистості розкривається його глибинний взаємозв'язок із сферою освіти в питанні вдосконалення, облагородження людини. Освіта, як феномен, насамперед соціогуманітарний, людиновимірний, має статус особистісного самовизначення людини й реалізується як форма ідентифікації людини зі світом культури. Гуманітарні науки визначається як діяльність для здобуття нових знань, насамперед гуманітарні проблеми визначаються як деградація розвитку антропологічних характеристик людини, інститутів та соціальних структур.

Основна частина. У сучасному стані під процес отримання наукового знання у сфері соціокультурної дійсності науковців турбує той факт, як у буденній свідомості, так науковому рівні осмислення соціальних реалій, нове знання несе фрагментарний, структурно неорганізований характер, таким чином це призводить до випадковості відбору елементів, які включаються в суб'єктивну модель інформаційного простору суспільства та індивіда, також визначається відсутність цілісності і системності в осмисленні сучасних соціальних реалій, характеризується світоглядною невизначеністю тощо. [1]. Сучасні українські дослідники